

TÜRİB ELÜS PİYASASI YATIRIM ARAŞTIRMA RAPORU

VARLIK YÖNETİMİ VE EKONOMİK ARAŞTIRMALAR

13.07.2026

YÖNETİCİ ÖZETİ

Lisanslı Depoculuk Sistemi, tarımsal ürünlerin standart kalite kriterleri çerçevesinde sınıflandırılarak güvenli depolama koşullarında muhafaza edilmesini sağlayan ve bu ürünlerin Elektronik Ürün Senedi (ELÜS) aracılığıyla sermaye piyasası altyapısına entegre edilmesine imkân veren modern bir piyasa mekanizmasıdır.

Türkiye Ürün İhtisas Borsası (TÜRİB), lisanslı depolarda muhafaza edilen tarımsal ürünleri temsil eden ELÜS'lerin işlem gördüğü merkezi ve ulusal organize piyasa platformudur. Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK), Takasbank ve lisanslı depo işletmeleri ile entegre çalışan piyasa yapısı güvenli takas, şeffaf fiyatlama ve ulusal ölçekte likidite oluşumunu desteklemektedir. 2025 yılı itibarıyla TÜRİB'de toplam işlem hacmi 372,2 milyar TL'ye, işlem miktarı 57,3 milyon tona ulaşırken, lisanslı depo kapasitesi 12,6 milyon ton seviyesine yükselmiştir. Bu gelişim ELÜS piyasasının tarımsal emtia ticaretindeki etkinliğinin ve yatırım aracı olarak öneminin giderek arttığını göstermektedir.

ELÜS piyasası ürünlerin lisanslı depolara kabulü, yetkili sınıflandırıcılar tarafından kalite analizlerinin yapılması, elektronik senetlerin oluşturulması ve TÜRİB platformunda işlem görmesi esasına dayanmaktadır. Bu yapı sayesinde fiziksel teslimata ihtiyaç duyulmaksızın tarımsal emtia ticareti gerçekleştirilebilmekte, yatırımcılar buğday, mısır ve arpa gibi temel tarımsal ürünlere organize piyasa koşullarında erişim sağlayabilmektedir. Ayrıca ELÜS'lerin teminat olarak kullanılabilmesi, sistemin finansal derinliğini artıran önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

Tarımsal emtia fiyatları üzerinde enflasyon, döviz kuru, faiz oranları, küresel gıda fiyatları, iklim koşulları ve jeopolitik gelişmeler belirleyici rol oynamaktadır. Özellikle Türkiye'de üretim girdilerinin önemli ölçüde ithalata bağımlı olması nedeniyle döviz kuru hareketleri ve enflasyon dinamikleri ürün fiyatları üzerinde doğrudan etkili olmaktadır. Bunun yanında küresel arz-talep dengesi, uluslararası ticaret politikaları ve iklim kaynaklı riskler fiyat oynaklığını artırabilmektedir.

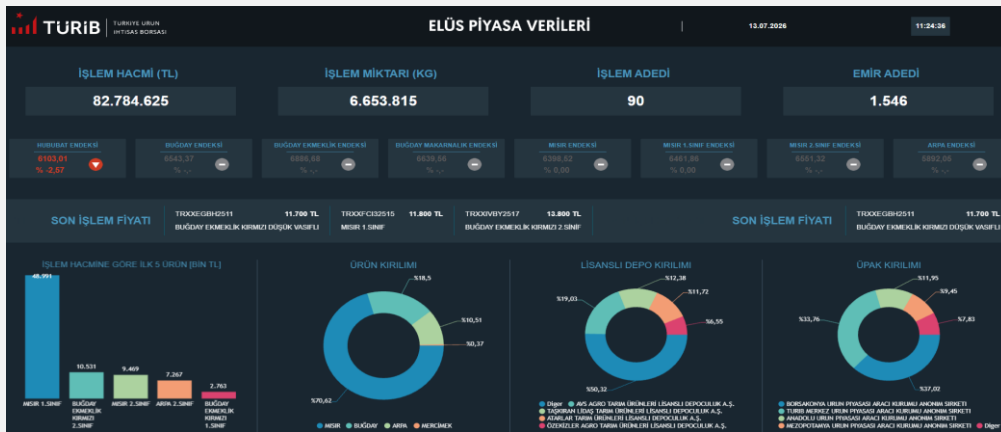
Risk-getiri perspektifinden değerlendirildiğinde ELÜS piyasası; iklim riski, likidite riski, regülasyon riski ve fiyat volatilitesi gibi unsurları barındırmakla birlikte, reel varlık temelli yapısı sayesinde enflasyona karşı korunma ve portföy çeşitlendirmesi açısından önemli avantajlar sunmaktadır. Ayrıca lisanslı depoculuk sistemine ilişkin vergi teşvikleri ve ELÜS işlemlerinin katılım finans prensipleriyle uyumlu yapısı, yatırımcı tabanının genişlemesini destekleyen faktörler arasında yer almaktadır.

Mevcut makroekonomik görünüm, işlem hacimlerindeki büyüme eğilimi ve tarımsal emtiaların temel arz-talep dinamikleri birlikte değerlendirildiğinde TÜRİB ELÜS piyasasına yönelik genel yatırım görüşümüz pozitiftir. Özellikle ekmeklik buğday ve mısır ELÜS'lerinin yüksek likidite, güçlü talep yapısı ve piyasa derinliği nedeniyle önümüzdeki dönemde öne çıkması beklenmektedir. Bu kapsamda tarımsal emtiaların, orta ve uzun vadeli yatırım stratejilerinde alternatif varlık sınıfı olarak değerlendirilmesinin uygun olduğu düşünülmektedir.

LİSANSLI DEPOCULUK SİSTEMİ VE PİYASA ALTYAPISI

Lisanslı depoculuk sistemi, tarımsal ürünlerin belirlenmiş kalite standartları çerçevesinde sınıflandırılarak Ticaret Bakanlığı tarafından lisanslandırılan ve denetlenen depolarda muhafaza edilmesini sağlayan modern bir piyasa altyapısıdır. Sistem, ürünlerin güvenli koşullarda depolanmasının yanı sıra standardizasyonunu sağlayarak organize piyasalarda işlem görebilir hale gelmesine imkân tanımaktadır. Bu yapı sayesinde tarımsal ürünler Elektronik Ürün Senedi (ELÜS) aracılığıyla dijital ortamda temsil edilmekte ve yatırımcılar ile piyasa katılımcıları arasında şeffaf bir şekilde alım satımına konu olmaktadır.

Üreticiler ürünlerini lisanslı depolara teslim ettikten sonra ürünlerini temsil eden ELÜS'leri elde etmekte, söz konusu senetler ise TÜRİB işlem platformu üzerinden alınıp satılabilmektedir. Böylece ürünlerin fiziksel teslimine ihtiyaç duyulmaksızın organize bir piyasa yapısı içerisinde ticaret gerçekleştirilmekte ve ürünlerin ülke genelindeki alıcı kitlesine ulaşması kolaylaşmaktadır.

Şekil1: TÜRİB SEANS İZLEME EKRANI

Lisanslı depoculuk sistemi, fiyat oluşumunda kalite unsurunun belirleyici hale gelmesine katkı sağlamaktadır. Ürünlerin yetkili sınıflandırıcılar tarafından analiz edilerek kalite ve sınıflarına göre ayrıştırılması, üreticilerin daha yüksek kaliteli ürün üretmeye yönelmesini teşvik etmektedir. Aynı zamanda uygun depolama koşulları sayesinde ürünlerde kalite kaybı en aza indirilmekte, tarımsal emtiaların yıl boyunca ticarete konu olabilmesi mümkün hale gelmektedir.

Hasat dönemlerinde ortaya çıkan arz yoğunlaşmasının etkilerinin azaltılması da sistemin önemli fonksiyonlarından biridir. Lisanslı depolarda muhafaza edilen ürünler, piyasanın yıl boyunca dengeli şekilde çalışmasına katkı sağlamakta; arz ve talep kaynaklı aşırı fiyat hareketlerinin sınırlandırılmasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca ELÜS'lerin teminat olarak kullanılabilmesi, üreticiler ve piyasa katılımcıları açısından alternatif finansman imkanları oluşturarak sistemin ekonomik faydasını artırmaktadır.

TÜRKİYE ÜRÜN İHTİSAS BORSASI (TÜRİB)

Türkiye Ürün İhtisas Borsası (TÜRİB), lisanslı depolarda muhafaza edilen tarımsal ürünleri temsil eden Elektronik Ürün Senetlerinin (ELÜS) işlem gördüğü merkezi ve ulusal organize piyasa platformudur. Lisanslı depoculuk sisteminin gelişmesiyle birlikte tarım ürünlerini temsil eden ELÜS'ler yalnızca TÜRİB çatısı altında işlem görmeye başlamış ve böylece ülke genelinde bütünleşik bir tarımsal emtia piyasası oluşturulmuştur.

ELÜS'ler, lisanslı depolarda muhafaza edilen ürünleri temsil eden elektronik kayıtlardır.

Elektronik Kayıt Kuruluşu sıfatıyla faaliyet gösteren Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) altyapısı üzerinde oluşturulan bu kayıtlar, ilgili ürünün miktarını, cinsini, sınıfını ve kalitesini temsil etmektedir. ELÜS ile temsil edilen tüm ürünler Ticaret Bakanlığı tarafından düzenlenen ve denetlenen lisanslı depoculuk sistemi güvencesi altındadır.

TÜRİB'in temel faaliyet konusu, lisanslı depo işletmeleri tarafından oluşturulan elektronik ürün senetleri ile bu senetlere dayalı işlemlerin organize ve güvenilir bir piyasa yapısı içerisinde gerçekleştirilmesini sağlamaktır. Bu kapsamda TÜRİB, üreticiler, tüccarlar, sanayiciler ve yatırımcıları aynı platformda buluşturarak rekabetçi ve şeffaf bir fiyatlama mekanizmasının oluşmasına katkıda bulunmaktadır.

TÜRİB'in tarım piyasalarına sağladığı en önemli katkılardan biri, hasat dönemlerinde oluşan arz fazlası nedeniyle ortaya çıkabilecek fiyat baskılarının azaltılmasıdır. Lisanslı depoculuk sisteminin teşvik edilmesi sayesinde üreticiler ürünlerini yalnızca yerel alıcılara satmak zorunda kalmamakta, ülke genelindeki daha geniş bir alıcı kitlesine ulaşabilmektedir. Böylece piyasa etkinliği artarken fiyat oluşum süreci de daha rekabetçi bir yapıya kavuşmaktadır.

TÜRİB işlem platformu, katılımcıların alım ve satım emirlerini iletebildiği, özel emir girişi yapabildiği, mevcut emirlerini güncelleyebildiği ve işlem raporlarına erişebildiği elektronik bir işlem altyapısı sunmaktadır. Bunun yanında yatırımcılar, gün içi ve geçmiş dönem fiyat hareketlerini takip ederek piyasa analizlerini gerçekleştirebilmekte ve yatırım kararlarını veri temelli şekilde oluşturabilmektedir.

TÜRİB PİYASA BÜYÜKLÜKLERİ VE GELİŞİMİ

TÜRİB ELÜS PİYASASI İSTATİSTİKLERİ (01.04.2026 – 30.06.2026)	
GÖSTERGE	DEĞER
2026 Yılı Başından İtibaren İşlem Hacmi	54,7 Milyar TL
2026 Yılı Başından İtibaren İşlem Miktarı	4 Milyon Ton
2026 Yılı Başından İtibaren İşlem Sayısı	41 Bin
Faal Lisanslı Depo Sayısı	272
Şube Sayısı	366
Hizmet Verilen İl Sayısı	54
Hizmet Verilen İlçe Sayısı	165
Lisanslı Depo Kapasitesi	14,6 Milyon Ton
2026 II. Çeyrek İşlem Hacmi	24 Milyar TL
2026 II. Çeyrek İşlem Miktarı	1,8 Milyon Ton
2026 II. Çeyrek İşlem Sayısı	18 Bin

2026 II. ÇEYREK GÜNLÜK ORTALAMA İŞLEM MİKTARLARI	
ÜRÜN	GÜNLÜK ORTALAMA İŞLEM MİKTARI (TON)
Mısır	16.159
Buğday Ekmeklik	9.729
Buğday Makarnalık	3.835
Çeltik	1.008
Arpa	652
Pamuk	292

2026 II. ÇEYREK ÜRÜN BAZINDA İŞLEM HACMİ VE İŞLEM MİKTARI (2025 AYNİ DÖNEME GÖRE)				
ÜRÜN	İŞLEM HACMİ	HACİM DEĞİŞİMİ	İŞLEM MİKTARI (TON)	MİKTAR DEĞİŞİMİ
Mısır	12,1 Milyar TL	%150 ▲	953.358	%117 ▲
Buğday Ekmeklik	7,9 Milyar TL	%86 ▲	564.256	%58 ▲
Buğday Makarnalık	2,9 Milyar TL	%12 ▲	199.423	%3 ▼
Çeltik	72,6 Milyon TL	%153 ▲	2.016	%113 ▲
Arpa	483,4 Milyon TL	%45 ▲	37.160	%21 ▲
Pamuk	202,4 Milyon TL	%21 ▼	2.340	%39 ▼

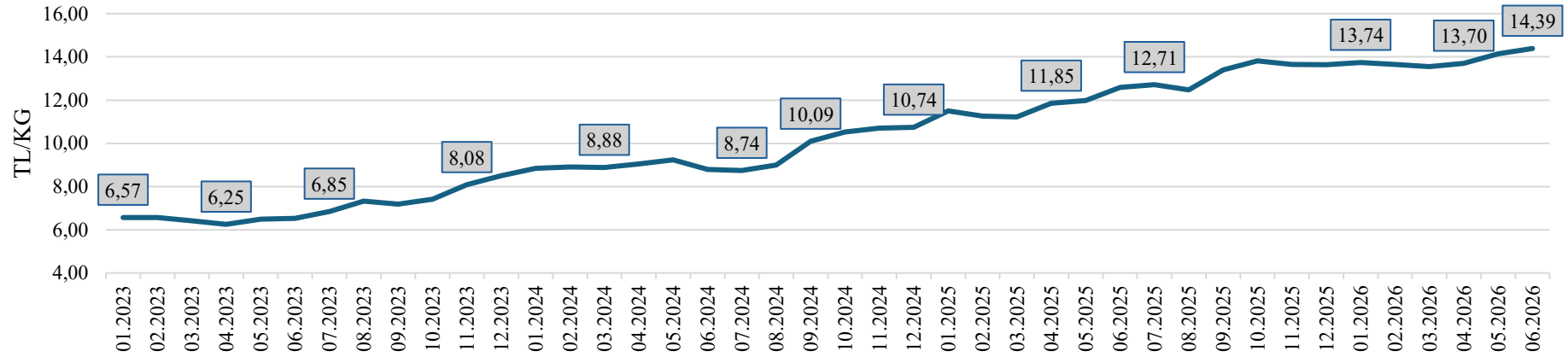
TÜRİB TARIMSAL ÜRÜN ENDEKSLERİ (2026 II. ÇEYREK SONU)		
ENDEKS	KAPANIŞ DEĞERİ	DÖNEMSEL DEĞİŞİM
Buğday Endeksi	6.402,68	%1,59 ▲
Buğday Ekmeklik Endeksi	6.620,84	%1,71 ▼
Buğday Makarnalık Endeksi	6.780,15	%9,20 ▲
Mısır Endeksi	6.711,08	%10,80 ▼
Arpa Endeksi	6.621,38	%15,33 ▼
Hububat Endeksi	6.209,18	%2,48 ▼

- 2026 yılı ikinci çeyreğinde ELÜS piyasasında **24 milyar TL işlem hacmi** ve **1,8 milyon ton işlem miktarı** gerçekleşmiştir.
- İşlem hacminde en güçlü artışlar **Çeltik (%153)** ve **Mısır (%150)** ürünlerinde görülmüştür.
- İşlem miktarı bakımından en yüksek payı **Mısır (953 bin ton)** ve **Ekmeklik Buğday (564 bin ton)** almıştır.
- Endeks performanslarında **Makarnalık Buğday Endeksi (%9,20)** pozitif ayrışırken, **Arpa Endeksi (%15,33)** en yüksek düşüşü kaydetmiştir.
- Pamuk hem işlem hacmi hem de işlem miktarında yıllık bazda gerileme gösteren tek ürün olmuştur.

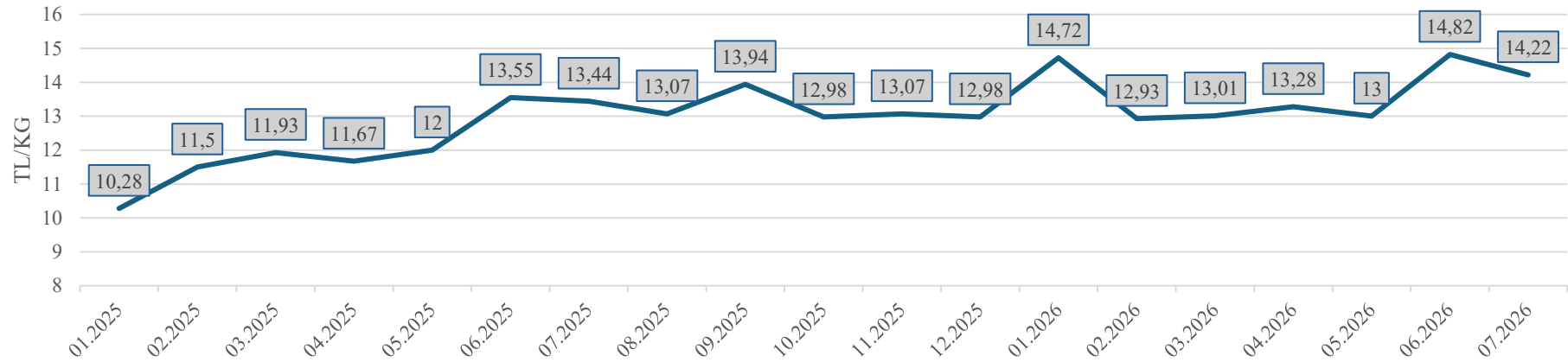
GÖSTERGE	DEĞER (2025)
Toplam İşlem Hacmi	372,2 Milyar TL
Toplam İşlem Miktarı	57,3 Milyon Ton
Toplam İşlem Sayısı	1,5 Milyon+
Lisanslı Depo Kapasitesi	12,6 Milyon Ton
Faal Lisanslı Depo Sayısı	237

ÜRÜN BAZLI ANALİZ- BUĞDAY-MISIR-ARPA FİYAT GRAFİKLERİ

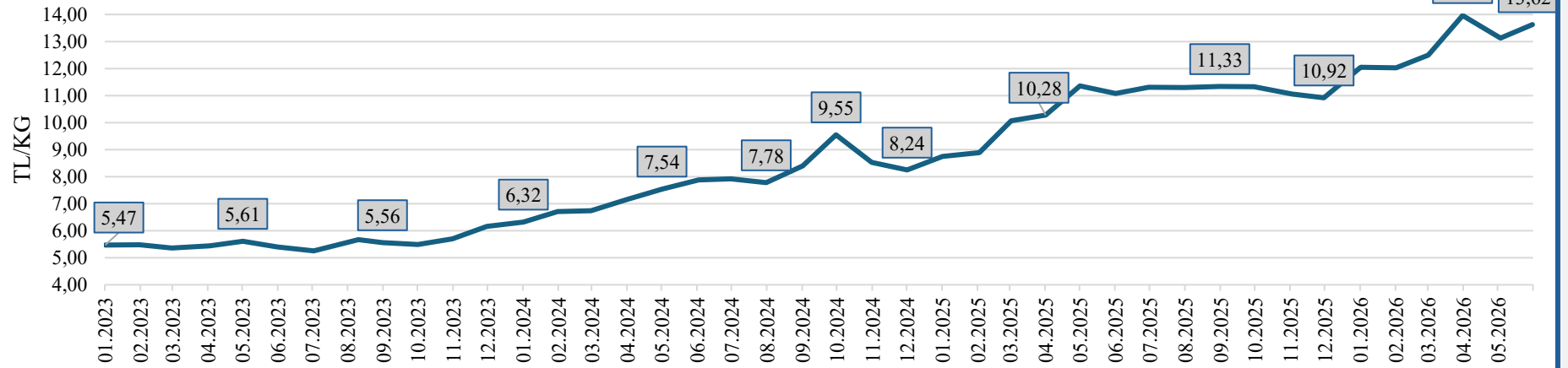
TÜRİB AYLIK ORTALAMA BUĞDAY FİYATLARI

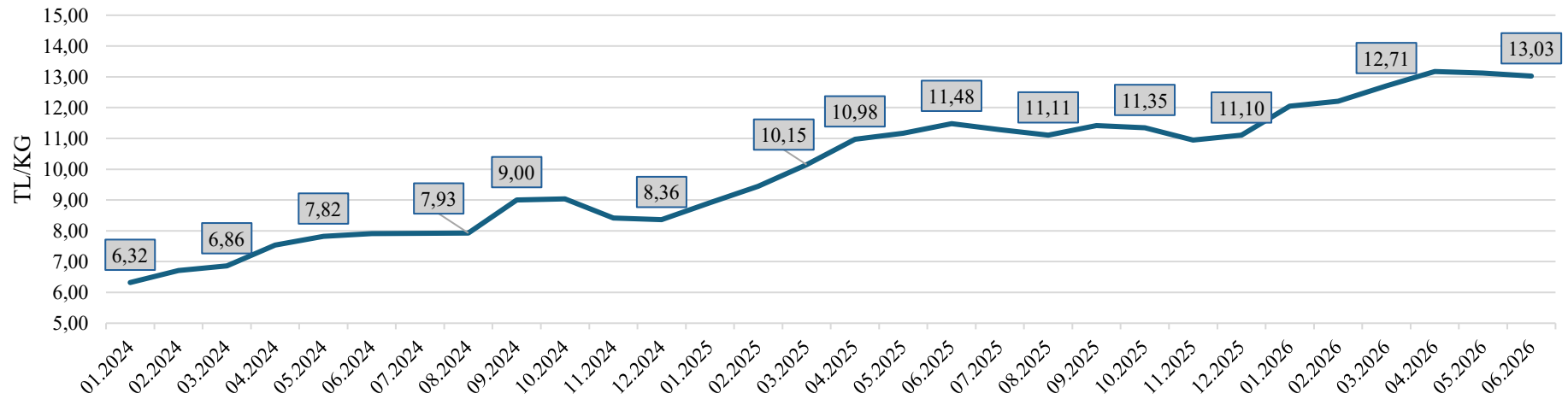
TÜRİB AYLIK ORTALAMA MAKARNALIK BUĞDAY FİYATLARI

TÜRİB AYLIK ORTALAMA ARPA FİYATLARI

TÜRİB AYLIK ORTALAMA MISIR FİYATLARI

ÜRÜN BAZLI ANALİZ- BUĞDAY-MISIR-ARPA GETİRİ ORANLARI

	EKMEKLİK BUĞDAY GETİRİ ORANI
1 AY	1,70%
3 AY	6,20%
6 AY	5,50%
1 SENE	14,30%
5 SENE	480,24%

	MAKARNALIK BUĞDAY GETİRİ ORANI
1 AY	14,00%
3 AY	13,91%
6 AY	14,18%
1 SENE	9,37%

	MISIR GETİRİ ORANI
1 AY	-0,76%
3 AY	2,49%
6 AY	17,31%
1 SENE	13,44%
5 SENE	435,52%

	ARPA GETİRİ ORANI
1 AY	3,80%
3 AY	9,02%
6 AY	24,81%
1 SENE	22,97%
5 SENE	460,13%

TÜRİB TARIMSAL ÜRÜN FİYAT ENDEKSLERİ

TÜRİB, tarımsal emtia piyasalarında fiyat hareketlerinin izlenebilmesi ve piyasa performansının ölçülebilmesi amacıyla Tarımsal Ürün Fiyat Endekslerini geliştirmiştir. Bu endeksler yatırımcılar, üreticiler ve sektör paydaşları açısından referans niteliği taşımakta olup piyasadaki genel eğilimlerin takip edilmesine imkân sağlamaktadır.

TÜRİB bünyesinde hesaplanan temel endeksler; arpa, buğday ve mısır ürünlerine ilişkin endeksler ile bu ürünleri kapsayan Hububat Endeksi'nden oluşmaktadır. Endeks kapsamına alınacak ürünler belirlenirken üretim miktarı, ithalat hacmi, işlem miktarı ve işlem gün sayısı gibi kriterler dikkate alınmaktadır.

Endeksler ELÜS piyasası seansı boyunca on saniyede bir hesaplanmakta ve eş zamanlı olarak yayımlanmaktadır. Seans sonrasında gerçekleşebilecek işlem iptalleri de dikkate alınarak gün sonu endeks değerleri yeniden hesaplanmakta ve nihai veriler kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Bu uygulama, endekslerin piyasa gerçekliğini yüksek doğrulukla yansıtmalarını sağlamaktadır.

ENDEKS SEMBOLÜ	ENDEKS ADI
TRBARP	TÜRİB Arpa Endeksi
TRBBGD	TÜRİB Buğday Endeksi
TRBBGDEKM	TÜRİB Buğday Ekmeklik Endeksi
TRBBGDMAK	TÜRİB Buğday Makarnalık Endeksi
TRBMSR	TÜRİB Mısır Endeksi
TRBMSR1SN	TÜRİB Mısır 1. Sınıf Endeksi
TRBMSR2SN	TÜRİB Mısır 2. Sınıf Endeksi
TRBHUB	TÜRİB Hububat Endeksi

Bu endeksler, tarımsal emtia piyasalarının performansını ölçmekle birlikte yatırımcılar açısından karşılaştırma ölçütü (benchmark) işlevi görmekte ve piyasa eğilimlerinin analiz edilmesinde önemli bir referans kaynağı oluşturmaktadır.

TÜRİB İŞLEM PLATFORMU VE ELÜS İHRACI

Hasat dönemlerinde tarımsal ürün arzının belirgin şekilde artması, piyasa fiyatlarının üreticiler açısından arzu edilen seviyelerin altına gerilemesine neden olabilmektedir. Benzer şekilde, ticaret zincirinde yer alan diğer piyasa katılımcıları da depolama kapasitesi ve finansman imkanlarının sınırlı olması nedeniyle ürünlerini etkin şekilde yönetmekte zorlanabilmektedir. Lisanslı depoculuk sistemi ve TÜRİB bünyesinde faaliyet gösteren ELÜS piyasası, söz konusu yapısal sorunlara çözüm sunarak ürünlerin güvenli şekilde depolanmasına, standartlaştırılmasına ve organize piyasalarda işlem görmesine imkân sağlamaktadır.

Tarımsal emtiaların ürün ihtisas borsacılığı sistemine dahil olması, üreticilerin hasat ettikleri ürünleri doğrudan spot piyasaya arz etmek yerine lisanslı depolarda muhafaza etmeyi tercih etmeleriyle başlamaktadır. Bu süreç sonunda ürünler elektronik ürün senedine dönüştürülerek TÜRİB işlem platformunda alım satıma konu olmaktadır. ELÜS ihracı ve işlem süreci aşağıda özetlenmektedir. Ayrıca emtiaların ELÜS'e dönüştürülmesi ve TÜRİB piyasasında işlem gördüğü süreci açıklayan diyagram şema aşağıda verilmiştir.

1. Ürünün Lisanslı Depoya Teslimi

Lisanslı depolarda muhafaza edilmesi planlanan tarımsal ürünler uygun nakliye araçlarıyla lisanslı depolara sevk edilmektedir. Ürünün sisteme dahil olma süreci bu aşamada başlamaktadır.

2. Tartım, Numune Alma ve Analiz Süreci

Depoya ulaştırılan ürünler için ilk olarak tartım işlemleri gerçekleştirilmekte, ardından yetkili sınıflandırıcılar tarafından numune alınarak laboratuvar analizleri yapılmaktadır. Bu analizler ürünün kalite ve sınıfının belirlenmesinde temel referans niteliği taşımaktadır.

Yetkili sınıflandırıcılar; lisanslı depolarda muhafaza edilecek ürünlerin kalite özelliklerini belirleyen, standartlara uygun şekilde sınıflandıran ve bu sonuçları belgelendiren bağımsız laboratuvar kuruluşlarıdır. Sistemin güvenilirliği açısından kritik bir fonksiyon üstlenmektedirler.

3. Ürünlerin Sınıflandırılması

Laboratuvar analizleri sonucunda ürünler kalite, sınıf ve cins özelliklerine göre ayrıştırılmaktadır. Böylece her ürün belirlenmiş standartlar çerçevesinde tanımlanmakta ve piyasa katılımcıları açısından şeffaf bir kalite yapısı oluşturulmaktadır.

Kalite kriterleri belirlenen ürünler, ilgili sözleşmeler kapsamında uygun depolama alanlarına yönlendirilmekte; aynı kalite ve sınıftaki ürünler birlikte muhafaza edilirken, talep edilmesi halinde ürünler ayrı depolarda da saklanabilmektedir.

4. Depolama ve Stok Kayıtlarının Oluşturulması

Sınıflandırma işlemleri tamamlanan ürünler ilgili depo bölümlerine sevk edilmekte ve boş tartım işlemlerinin ardından stok kayıtları oluşturulmaktadır. Böylece ürünlerin miktar ve kalite bilgileri sistemsal olarak kayıt altına alınmaktadır.

5. ELÜS Oluşturulması

Lisanslı depo kayıtlarının tamamlanmasının ardından depo muhasebe yetkilileri tarafından ürünleri temsil eden Elektronik Ürün Senetleri oluşturulmaktadır. ELÜS'ler, fiziksel ürünün elektronik ortamda temsil edilmesini sağlayan temel sermaye piyasası niteliğindeki araçlardır.

6. Merkezi Kayıt Kuruluşu Süreci

Oluşturulan ELÜS kayıtları ve ürünlere ilişkin kalite analiz bilgileri Merkezi Kayıt Kuruluşu'na (MKK) iletilmektedir. Elektronik Kayıt Kuruluşu sıfatıyla faaliyet gösteren MKK, ELÜS'lerin elektronik ortamda oluşturulmasını, hak sahipliği kayıtlarının tutulmasını ve tüm işlemlerin kayden izlenmesini sağlamaktadır.

7. ISIN Kodlarının Tanımlanması

ELÜS'ler, lisanslı depo ve ürün özelliklerini içeren 12 haneli standart ISIN kodları ile tanımlanmaktadır. Bu kodlar sayesinde ürünler uluslararası standartlarda sınıflandırılmakta ve işlem süreçlerinde etkin şekilde takip edilmektedir. ISIN kodları Takasbank aracılığıyla temin edilmektedir.

8. Sigorta ve Tazminat Mekanizması

Lisanslı depolarda muhafaza edilen ürünler, oluşabilecek zarar ve kayıplara karşı sigorta güvencesi altında tutulmaktadır. Bunun yanında Lisanslı Depoculuk Tazmin Fonu, lisanslı depo işletmelerinin yükümlülüklerini yerine getirememesi durumunda yatırımcı ve üreticilerin uğrayabileceği zararların karşılanmasına yönelik ilave güvence mekanizması sunmaktadır.

9. ELÜS'lerin TÜRİB'de İşlem Görmesi

Lisanslı depolarda muhafaza edilen ürünleri temsil eden ELÜS'ler, azami depolama süreleri içerisinde yalnızca TÜRİB işlem platformunda işlem görebilmektedir. Böylece tarımsal emtia ticareti ulusal düzeyde tek bir organize piyasa altında yürütülmektedir.

10. Yatırımcı Kayıt Süreci

TÜRİB işlem platformunda alım satım yapabilmek için yatırımcıların öncelikle yetkili acenteler aracılığıyla kayıt işlemlerini tamamlamaları gerekmektedir. Türkiye genelinde faaliyet gösteren ticaret borsaları, TÜRİB ile yaptıkları sözleşmeler kapsamında yetkili acente olarak görev yapmaktadır.

Kayıt öncesinde yatırımcıların banka veya aracı kurumlarda ELÜS işlemlerine uygun hesap açmaları ve MKK sicil numarası edinmeleri gerekmektedir. Gerekli belgelerin tamamlanmasının ardından yatırımcı bilgileri sisteme kaydedilmekte ve kullanıcı erişim bilgileri oluşturulmaktadır.

11. Emir İletimi ve İşlem Süreci

Kayıt işlemlerinin tamamlanmasının ardından yatırımcılar TÜRİB işlem platformuna erişim sağlayarak alım ve satım emirlerini elektronik ortamda iletebilmektedir. Platform, organize borsa mantığıyla çalışmakta olup tüm işlemler şeffaf şekilde gerçekleşmektedir.

Katılımcılar emirlerini gerçek zamanlı olarak sisteme iletebilmekte, emirler eş zamanlı şekilde emir defterlerine işlenmektedir. Alım ve satım emirleri fiyat ve zaman önceliği esasına göre eşleştirilmekte, tüm işlemler TÜRİB güvencesi altında gerçekleştirilmektedir.

12. Takas ve Mutabakat Süreci

İşlem sürecinde banka ve aracı kurumlar ile MKK tarafından yatırımcıların ELÜS ve nakit bakiyeleri kontrol edilmekte, gerekli blokaj ve kayıt işlemleri gerçekleştirilmektedir. Bu yapı, takas işlemlerinin güvenli şekilde sonuçlandırılmasını sağlayan temel mekanizmayı oluşturmaktadır.

Seans sonrasında gerçekleşen işlemlere ilişkin sözleşmeler TÜRİB tarafından Takasbank ve MKK ile paylaşılmaktadır. Takasbank tarafından şartlı virman süreçleri yürütülmekte, yükümlülüklerin yerine getirilmesini takiben ELÜS transferleri MKK kayıtları üzerinden tamamlanmaktadır. Böylece nakit ve ürün transferleri güvenli ve merkezi bir yapı altında sonuçlandırılmaktadır.

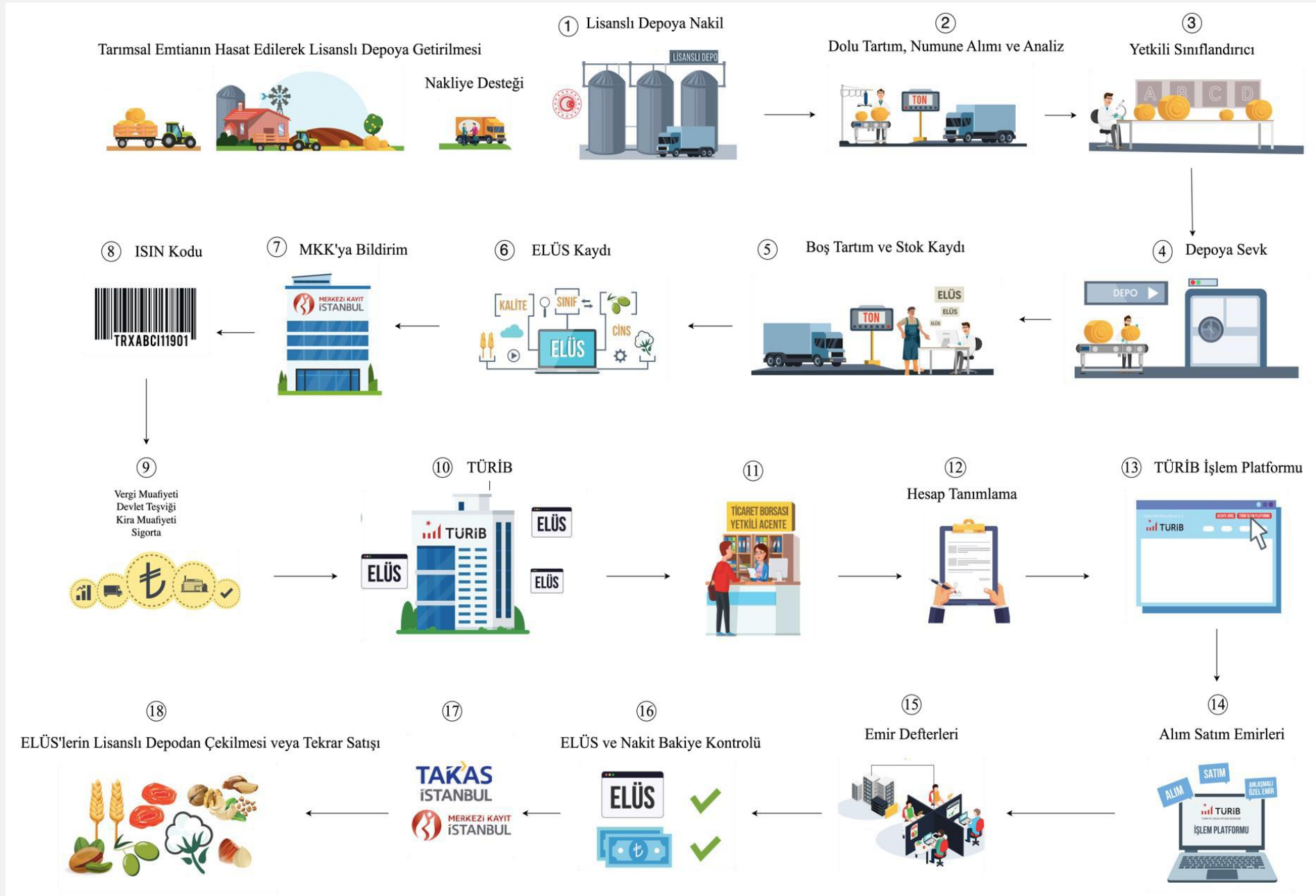
TÜRİB İşlem Saatleri	
Hafta içi tam çalışma günleri	10:00-13:00
Yarım çalışma günleri	10:00 – 11:00

TÜRİB’de Takas Süreleri	
ELÜS alım emirleri	T+0
ELÜS satım emirleri	T+0

13. İkincil Piyasa ve Fiziki Teslimat

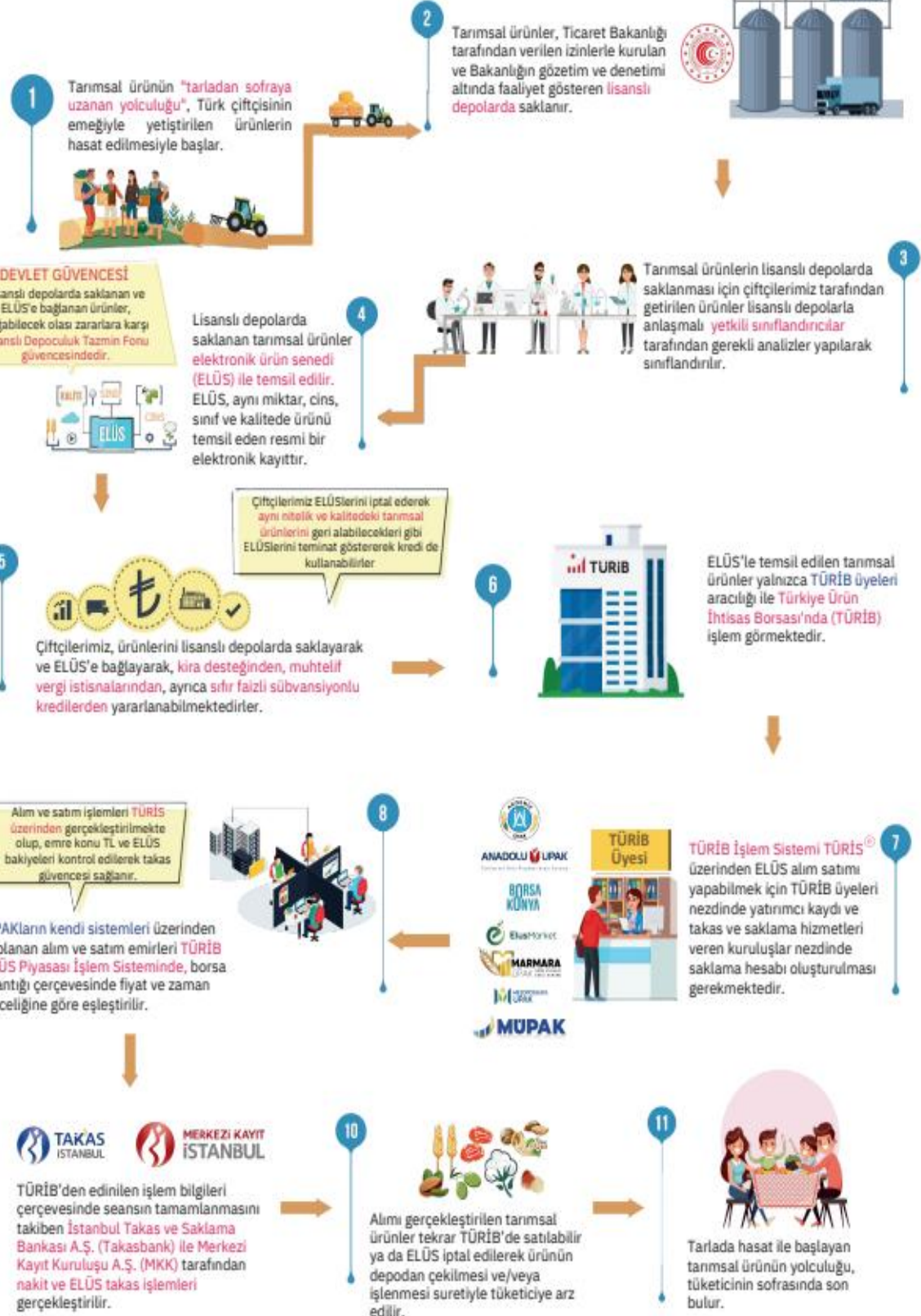
TÜRİB’de işlem gören ELÜS’ler yatırımcılar arasında tekrar alım satıma konu olabilmekte ve ikincil piyasa işlemleri gerçekleştirilebilmektedir. Bunun yanında yatırımcıların ürünleri fiziki olarak teslim almak istemeleri halinde, ELÜS’lerin ilgili işlemlerinin tamamlanmasının ardından ürünler lisanslı depolardan çekilebilmektedir. Böylece sistem hem yatırım amaçlı işlemlere hem de fiziki teslimat ihtiyaçlarına cevap verebilmektedir.

Yukarıda detaylı olarak açıklanan TÜRİB piyasasındaki alım satım işlemleri görselleştirilerek aşağıda sunulmuştur.

TARIMSAL ÜRÜNÜN SERÜVENİ

- TÜRİB çok sayıda alıcı ve satıcıyı bir araya getirerek, tarımsal ürünlerin değerini bulması ve toplumun gıdaya daha uygun fiyatlarla erişmesini sağlar.

MAKROEKONOMİK FAKTÖRLER VE FİYAT DİNAMİKLERİ

Tarımsal emtia fiyatları yalnızca arz ve talep koşullarına bağlı olarak şekillenmemekte; aynı zamanda makroekonomik gelişmeler, finansal piyasalardaki değişimler ve küresel ekonomik koşullardan da önemli ölçüde etkilenmektedir. Türkiye özelinde değerlendirildiğinde, enflasyon ve döviz kuru hareketleri üretim aşamasından satışa kadar tüm lojistik süreçler de dahil olmak üzere tarımsal emtia fiyatlarının en önemli belirleyicileri arasında yer almaktadır. Bunun yanında küresel gıda fiyatları, faiz oranları, iklim koşulları ve jeopolitik gelişmeler de fiyat dinamikleri üzerinde doğrudan etkili olmaktadır.

Enflasyon

Tarımsal üretimde kullanılan gübre, enerji, tohum, ilaç ve işçilik maliyetlerinde yaşanan artışlar enflasyon aracılığıyla ürün fiyatlarına yansımaktadır. Yüksek enflasyon dönemlerinde tarımsal emtialar, reel varlık niteliği nedeniyle yatırımcıların satın alma gücünü korumaya yönelik alternatif yatırım araçları arasında öne çıkmaktadır.

Döviz Kuru

Türkiye'nin tarımsal üretiminde kullanılan birçok girdinin ithalata bağımlı olması nedeniyle döviz kuru hareketleri maliyetler üzerinde belirleyici rol oynamaktadır. Kur artışları üretim maliyetlerini yükseltirken aynı zamanda uluslararası fiyatlarla entegrasyon nedeniyle iç piyasa fiyatlarını da yukarı yönlü etkileyebilmektedir.

Faiz Oranları

Faiz oranları finansman maliyetleri üzerinde etkili olmakta ve üreticilerin stoklama davranışlarını şekillendirebilmektedir. Düşük faiz ortamlarında lisanslı depolarda ürün muhafaza etme eğilimi artarken, yüksek faiz dönemlerinde ürünlerin daha erken satışa konu olması söz konusu olabilmektedir.

Küresel Gıda Fiyatları

Uluslararası piyasalarda meydana gelen fiyat hareketleri özellikle buğday, mısır ve arpa gibi stratejik ürünlerde iç piyasa fiyatlarını etkileyebilmektedir. Küresel arz-talep dengesi, üretici ülkelerdeki hasat performansı ve ticaret politikaları bu kapsamda yakından takip edilmesi gereken unsurlar arasında yer almaktadır.

İklim Koşulları ve Jeopolitik Gelişmeler

Kuraklık, aşırı yağış, doğal afetler ve iklim değişikliğine bağlı riskler tarımsal üretim miktarlarını doğrudan etkileyebilmektedir. Bunun yanında savaşlar, ticaret kısıtlamaları ve uluslararası tedarik zincirlerinde yaşanan aksaklıklar da tarımsal emtia fiyatlarında yüksek oynaklığa neden olabilmektedir.

RİSK ANALİZİ

Tarımsal emtia yatırımları, reel varlık niteliği nedeniyle uzun vadede önemli fırsatlar sunmakla birlikte çeşitli risk unsurlarını da barındırmaktadır. Bu nedenle yatırım kararları alınırken piyasanın temel risk faktörlerinin dikkate alınması önem taşımaktadır.

İklim Riski

Kuraklık, don, sel ve diğer doğal afetler tarımsal üretim miktarlarında önemli değişimlere neden olabilmektedir. Üretimde yaşanabilecek olası düşüşler ürün fiyatlarında sert hareketlere yol açabilmektedir.

Likidite Riski

ELÜS piyasası son yıllarda önemli ölçüde büyümüş olmakla birlikte pamuk, yulaf, çeltik gibi ürünlerde işlem hacmi ve piyasa derinliği sınırlı kalabilmektedir. Bu durum özellikle büyük hacimli işlemlerde fiyat oynaklığını artırabilmektedir.

Regülasyon Riski

Lisanslı depoculuk sistemi, vergi teşvikleri ve piyasa işleyişine ilişkin düzenlemelerde meydana gelebilecek değişiklikler yatırımcı davranışlarını ve piyasa büyüklüğünü etkileyebilmektedir.

Fiyat Volatilitesi Riski

Tarımsal emtia fiyatları iklim koşulları, küresel emtia piyasaları, döviz kuru ve makroekonomik gelişmelere bağlı olarak dönemsel dalgalanmalar gösterebilmektedir. Bu nedenle yatırımcıların orta ve uzun vadeli bakış açısıyla hareket etmeleri önem arz etmektedir.

TÜRİB'E ERİŞİM VE YATIRIMCI ALTYAPISI

- ❖ ELÜS yatırımı yapmak isteyen yatırımcılar öncelikle ELÜS işlemlerine aracılık eden banka veya aracı kurumlarda hesap açmaları gerekmektedir. **KuveytTürk hesaplarımız üzerinden işlemleri gerçekleştirmemiz mümkündür.**
- ❖ MKK'da kayıt işlemlerinin tamamlanmasının ardından yatırımcılar, TÜRİB tarafından yetkilendirilen ticaret borsaları aracılığıyla sisteme dahil olabilmektedir.
- ❖ Emirler fiyat ve zaman önceliği esasına göre eşleştirilmekte, takas işlemleri merkezi sistem üzerinden gerçekleştirilmektedir. Bu yapı karşı taraf riskini önemli ölçüde azaltmaktadır.
- ❖ Fiziksel ürün teslimatı ve depolama süreçleriyle uğraşmadan tarımsal emtia yatırımı yapılabilmektedir. Bu sayede yatırımcılar buğday, mısır ve arpa gibi temel tarımsal ürünlerin fiyat hareketlerinden doğrudan faydalanabilmektedir.

Vergi Avantajları

Lisanslı depolarda muhafaza edilen tarımsal ürünlerin alım satım işlemlerinden elde edilen gelirler, 2028 yılı sonuna kadar gelir vergisi ve kurumlar vergisinden istisna tutulmuştur. Ayrıca söz konusu işlemler damga vergisi ve Katma Değer Vergisinden (KDV) de muaftır.

Kaynak: <https://www.turib.com.tr/eluseyonelik-destekler/>

İCAZET DURUMU

TÜRİB ile gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde, ELÜS piyasasında işlem gören ürünlerin lisanslı depolarda fiziken muhafaza edildiği, her bir ELÜS'ün belirli miktar ve kalitede gerçek bir tarımsal ürünü temsil ettiği ve işlemlerin somut bir dayanak varlık üzerine inşa edildiği görülmektedir. Bu çerçevede, ELÜS işlemlerinin yapısı itibarıyla katılım finans ilkelerine aykırılık teşkil eden bir unsur barındırmadığı değerlendirilmiştir.

ELÜS'ler katılım finans sektörü tarafından da aktif şekilde kullanılmaktadır. Katılım finans kuruluşları tarafından ELÜS'lerin yatırım fonlarına dahil edilmesine yönelik başvurular bulunmakta olup, ELÜS teminatlı finansman uygulamaları gerçekleştirilmektedir. Bu durum, ELÜS'lerin katılım finans ekosistemi içerisinde kabul gören ve kullanılabilen bir varlık sınıfı olarak değerlendirildiğini göstermektedir.

Diğer taraftan Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB) Danışma Kurulu tarafından Tevrruk Piyasası işlemlerinde ELÜS ticaretinin caiz olduğuna yönelik değerlendirme ve karar bulunmaktadır. Söz konusu karar rapor ekinde sunulmuştur.

Ayrıca aktif olarak ELÜS taşıyan fon bilgisine ulaşılamamış olmakla birlikte, 2026 yılında hayata geçirilmesi planlanan Vadeli İşlem Piyasası ile ELÜS dayanaklı vadeli işlem sözleşmelerinin işlem görmesine imkân veren altyapıya kavuşulacaktır. Ayrıca, mevzuat altyapısının tamamlanması sonrası faaliyete geçirilecek olan Tevrruk Piyasası ile katılım finansı işleyiş esaslarına uygun kısa vadeli fon temini için ELÜS ile emtia ticaretinin yapılmasının sağlanması hedeflenmektedir.

BEKLENEN GETİRİ SENARYOLARI

Tarımsal emtia piyasalarının önümüzdeki dönemdeki performansı; enflasyon görünümü, döviz kuru hareketleri, küresel arz-talep dengesi, iklim koşulları ve tarım politikalarındaki gelişmeler tarafından şekillendirilecektir.

Bu çerçevede TÜRİB ELÜS piyasasına ilişkin temel senaryolarımız aşağıda özetlenmektedir:

SENARYO	BEKLENTİ	YATIRIM GÖRÜŞÜMÜZ
İyimser Senaryo	Enflasyonun yüksek seyretmesi, Küresel emtia fiyatlarında yükseliş, Güçlü iç talep ve artan yatırımcı ilgisi	Güçlü Pozitif
Baz Senaryo	Enflasyonda kademeli gerileme, Dengeli arz-talep görünümü, İşlem hacimlerinde istikrarlı büyüme	Pozitif
Kötümser Senaryo	Üretimde belirgin artış, Küresel fiyatlarda gerileme, Talep koşullarında zayıflama	Negatif

Mevcut makroekonomik görünüm ve piyasa dinamikleri birlikte değerlendirildiğinde baz ve iyimser senaryonun gerçekleşme olasılığının daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

MODEL PORTFÖY ÖNERİSİ- Ürün Bazında Yatırım Görüşümüz

ÜRÜN	GÖRÜŞ	GEREKÇE
Ekmeklik Buğday	Pozitif	Yüksek işlem hacmi, güçlü iç talep ve piyasa derinliği
Mısır	Pozitif	Yem ve gıda sanayisinden kaynaklanan güçlü talep yapısı
Arpa	Nötr	Görece düşük likidite ancak portföy çeşitlendirmesi açısından katkı sağlaması

TÜRİB piyasasında işlem gören ürünlerin likidite düzeyi, piyasa derinliği ve temel arz-talep dinamikleri dikkate alınarak aşağıdaki model portföy önerilmektedir.

ÜRÜN	PORTFÖY AĞIRLIĞI
Ekmeklik Buğday ELÜS	%45
Makarnalık Buğday ELÜS	%35
Mısır ELÜS	%15
Arpa ELÜS	%5

Önerilen portföy dağılımı, piyasa derinliği yüksek ürünlere ağırlık verirken tarımsal emtia sepeti içerisinde çeşitlendirme imkânı sunmaktadır.